

บทที่ ๑

บทนำ

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นการลงทุนในการผลิตกำลังคนให้ได้ตามความต้องการของประเทศ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันก่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตของประเทศใน ส่วนรวม การลงทุนทางการศึกษานั้นต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากและเกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากภาวะค่าครองชีพซึ่งสูงขึ้นเป็นลำดับมา แม้ว่ารัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณทางการศึกษาให้สูงขึ้นเรื่อยมา เช่น ในปีงบประมาณ ๒๕๑๗ กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับงบประมาณ ๒,๔๓๕.๘ ล้านบาท ในปีงบประมาณ ๒๕๑๘ และ ๒๕๑๙ งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มขึ้นเป็น ๓,๔๘๔.๘ และ ๔,๒๐๔.๗ ล้านบาทตามลำดับ^๑ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความจำเป็น จำนวนนักเรียน ที่สมัครเข้าสอบคัดเลือกในแต่ละปีมีจำนวนมาก แต่สถานศึกษาก็รับได้ในจำนวนที่จำกัด และเป็นที่น่าสังเกตว่าในแต่ละปียังมีนักเรียนออกกลางคันและสอบตกซ้ำชั้นอยู่เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา เช่นในระดับฝึกหัดครูและอาชีวศึกษามีนักเรียนซ้ำชั้นปีละ ๒,๓๓๔ คน คิดเป็นจำนวนเงินที่สูญเสียเปล่าทางการศึกษาปีละ ๑๐.๒ ล้านบาท^๒

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา ๒๕๑๘ (กรุงเทพมหานคร: ประการัตน์การพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้า ๗๒.

^๒ รุ่ง แก้วแดง, "จำนวนนักเรียนซ้ำชั้น," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ๔ (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓): ๔๓-๕๒.

การศึกษา โดยแยกตามรุ่นและระดับ

๓. เพื่อศึกษาความสูญเสียค่าทางการศึกษาในสองลักษณะคือ การเรียนช้ากว่ากำหนดและการออกกลางคัน *Wastage ratio*

๔. เพื่อหาค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องเสียไปเนื่องจากนักศึกษาเรียนช้ากว่ากำหนดและออกกลางคัน

๕. เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียไป โดยแยกตามระดับ (ป.กศ., ป.กศ.สูง และ ค.บ.)

๖. เพื่อศึกษาสาเหตุแห่งความสูญเสียค่าทางการศึกษาของวิทยาลัยครูนครสวรรค์ *Wastage ratio*

สมมุติฐานของการวิจัย

เนื่องจากวิทยาลัยครูได้ทำการ สอดคัด เลือกนักศึกษาก่อนเข้าเรียนในแต่ละระดับทุกระดับ จึงถือได้ว่านักศึกษาทุกคนควรจะมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนได้สำเร็จในเวลาที่กำหนด ในแต่ละระดับ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานว่า

๑. การศึกษาในระดับวิทยาลัยครูของวิทยาลัยครูนครสวรรค์ไม่มีความสูญเสียค่าทางการเรียนช้ากว่ากำหนด นั่นคือ มีเรโซประสิทธิภาพ (Efficiency ratio) เท่ากับหนึ่ง

๒. การศึกษาในระดับวิทยาลัยครูของวิทยาลัยครูนครสวรรค์ไม่มีความสูญเสียค่าทางการออกกลางคัน นั่นคือ มีเรโซความสูญเสียค่า (Wastage ratio) เท่ากับศูนย์

๓. ค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องสูญเสียในแต่ละระดับไม่มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ทำการวิจัยเฉพาะนักศึกษารุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๑๘ รวม ๕ รุ่น

เท่านั้น

๒. การวิจัยครั้งนี้ไม่ศึกษาถึงผลการ เรียนเป็นรายวิชาของนักศึกษาและไม่
จำแนกเพศชายหญิง

๓. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาวิทยาลัยครุนครสวรรค์ ภาค
ปรกติ ๓ ระดับ ได้แก่

๓.๑ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) หลักสูตร ๒ ปี

๓.๒ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) หลักสูตร
๒ ปี

๓.๓ ระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) หลักสูตร ๒ ปี

๔. ค่าใช้จ่ายรายหัวต่อปีในการผลิตครุคึกจากค่าใช้จ่ายรายหัวค่านสถาบัน
การศึกษา (Institution cost) ซึ่งแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายค่านดำเนินการ (Opera
ting cost) และค่าใช้จ่ายค่านลงทุน (Capital cost)

~~๔.๑ ค่าใช้จ่ายค่านดำเนินการ (Operating cost) คึกจาก
เงิน ๒ ประเภท คือ~~

~~๔.๑.๑. เงินงบประมาณที่วิทยาลัยได้รับระหว่างปีการศึกษา
๒๕๑๔ ถึง ๒๕๑๘~~

~~๔.๑.๒. เงินบำรุงการศึกษาที่วิทยาลัยเก็บจากนักศึกษาภาคปรกติ~~

๔.๒ ค่าใช้จ่ายค่านลงทุน (Capital cost) คึกจากค่าเสื่อมราคา
ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง

๕. วิเคราะห์ลักษณะความสูญเปล่าทางการศึกษาในสองลักษณะคือ การเรียน
ซ้ำกว่ากำหนด (Repetition) และการออกกลางคัน (Drop out)

ขอตกลงเบื้องต้น

๑. ผลการวิจัยรุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๑๘ จะเป็นตัวแทนของนักศึกษา

๑๐๐๐๐

วิทยาลัยครูนครสวรรค์ทุกรุ่น ทั้งในอดีตและอนาคตใกล้ ๆ

๒. ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักศึกษาแต่ละระดับถือว่าเท่ากัน มิได้แยกรายจ่ายของแต่ละระดับไว้ เพราะว่าใช้ครูอาจารย์ชุดเดียวกันตลอดจนสถานที่เรียนแห่งเดียวกัน

๓. การที่ไม่คิดค่าเสื่อมราคาของที่ดินในค่านาค่างทุน ถือว่าถูกต้องตามวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาตามหลักการคิดค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินถาวร เพราะที่ดินที่วิทยาลัยปลูกสร้างอาคารนี้ได้มาโดยไม่ต้องซื้อ และในการบัญชีถือว่าที่ดินเป็นทรัพย์สินถาวรไม่ต้องหักค่าเสื่อมราคา เนื่องจากที่ดินมีระยะเวลาการใช้ประโยชน์ไม่สิ้นสุด และตามข้อเท็จจริงแล้วราคาของที่ดินมีแต่ขึ้นราคาไม่มีลดลง

๔. การอนุมัติผลการเรียนของนักศึกษาทั้ง ๓ ระดับอยู่ในสภาพเดียวกันและเชื่อถือได้ เพราะใช้ระเบียบวิธีวัดผลอันเดียวกัน

๕. นักศึกษาที่ออกกลางคันและนักศึกษาที่เรียนช้ากว่ากำหนดถือว่าเป็นเหตุความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา เพราะว่ามีนักศึกษาเหล่านี้ทำให้การลงทุนของรัฐได้ผลไม่สมบูรณ์

๖. คำตอบแบบสอบถามของนักศึกษาถือว่านักศึกษาได้ตอบตามความเป็นจริง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจได้ผลไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจาก

๑. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีต แม้จะเป็นข้อมูลปฐมภูมิก็อาจจะมีคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล

๒. ข้อมูลที่ได้จากแผนกทะเบียนวัดผลและแผนกการเงินของวิทยาลัย มิได้เป็นข้อมูลที่เก็บไว้เพื่อการวิจัยโดยเฉพาะ ดังนั้นระเบียบและวิธีการเก็บระเบียบของ

พยอม สิงห์เสนห์, การบัญชีทรัพย์สิน (กรุงเทพมหานคร: ชวนการพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๒๕๒.

นักศึกษาจึงกระจัดกระจายมีข้อมูลไม่ครบถ้วน

๓. อาจารย์ที่สอนและสภาพของแต่ละปีการศึกษาอาจมีความแตกต่างกัน ทำให้การออกกลางคันและการ เรียนซ้ำกว่ากำหนดต่างกันด้วย

คำจำกัดความของค่าที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัย หมายถึง วิทยาลัยครุนครสวรรค์

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ผ่านการ สอบคัดเลือก เข้าเรียนในวิทยาลัยครุนครสวรรค์ ในระดับ ป.กศ. ป.กศ.สูง และ ค.บ. ภาคปกติทั้งชายและหญิงรุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๑๘

รุ่น (Cohort) หมายถึง ผู้ที่ผ่านการ สอบคัดเลือก เข้าเรียนในวิทยาลัยแต่ละปีการศึกษา เช่น ปีการศึกษา ๒๕๑๔ มีนักศึกษา ๕๐๐ คน จำนวน ๕๐๐ คนนี้เป็นรุ่นหนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ และนักศึกษาแต่ละคนในจำนวน ๕๐๐ คนนี้ อยู่ในรุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๔

✓ ค่าใช้จ่ายในด้านสถาบันการศึกษา (Institutional cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายด้านค่าเนิกรและค่าลงทุนที่สถาบันเป็นผู้จ่ายจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินบำรุงการศึกษา

เงินงบประมาณแผ่นดิน เป็นเงินที่ทางวิทยาลัยได้รับจากรัฐบาล ได้แก่ ค่าเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุและค่าซ่อมแซม มบกลางและรายจ่ายอื่น ๆ

เงินบำรุงการศึกษา เป็นเงินค่าธรรมเนียมการศึกษาที่วิทยาลัยเก็บจากนักศึกษาตามระเบียบของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งวิทยาลัยได้นำมาใช้จ่ายในกิจการของวิทยาลัย เป็นค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และรายจ่ายอื่น ๆ

ค่าดำเนินการ (Operating cost) เป็นค่าใช้จ่ายที่คิดจากงบประมาณ

แผ่นดินและเงินบำรุงการศึกษา

ค่าเงินเดือน หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายให้แก่ข้าราชการทุกประเภทเป็นรายเดือน โดยมีอัตราที่กำหนดไว้แน่นอนในบัญชีถือจ่ายเงินเดือนที่กรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบไว้ถูกต้องแล้ว

ค่าจ้างประจำ หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายให้แก่ลูกจ้างประจำของส่วนราชการ โดยมีอัตราที่กำหนดไว้แน่นอนในบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำ ที่กรมบัญชีกลางได้ตรวจสอบยืนยันว่าถูกต้องแล้ว

ค่าจ้างชั่วคราว หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายให้แก่ลูกจ้างชั่วคราวของส่วนราชการ ได้แก่ อาจารย์ต่างประเทศที่มาสอนชั่วคราว คนงานชั่วคราว

ค่าตอบแทน หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานให้แก่ราชการ ซึ่งประกอบด้วย เงินช่วยการศึกษาเล่าเรียนบุตร เงินค่ารักษาพยาบาล เงินค่าเช่าบ้าน เงินค่าสอนพิเศษ เงินค่าทำงานล่วงเวลา

ค่าใช้สอย หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายไปในร้านค้าต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งบริการ และรายจ่ายเพื่อทดแทนเกี่ยวเนื่องในการปฏิบัติราชการ

ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา หมายถึง รายจ่ายที่ใช้ในการซ่อมแซมอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ต่าง ๆ

ค่าวัสดุ หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อของ ซึ่งตามปกติย่อมสิ้นเปลืองหรือสลายตัวในระยะเวลาอันสั้น หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นเพราะการใช้หรือบริโภค

ค่ารายจ่ายเงินงบบกลาง หมายถึง รายจ่ายเกี่ยวกับค่าโทรศัพท์ ค่าไปรษณีย์ เงินเบี้ยบำนาญ บ้านญาติ เงินช่วยเหลือข้าราชการ เงินสำรองจ่าย

ค่าลงทุน (Capital cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง

ค่าครุภัณฑ์ หมายถึง เงินที่ใช้จ่ายในการซื้อสิ่งของที่มีอายุการใช้งาน หรือวัสดุ ที่มีราคาตั้งแต่ ๕๐๐ บาทขึ้นไป แต่ไม่รวมราคาสิ่งก่อสร้าง

ค่าเสื่อมราคา (Depreciation) หมายถึง ส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินที่มีตัวตน เช่น อาคาร โรงงาน เครื่องจักร เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งลดลงเนื่องจากการรับใช้ และค่าลดลงนี้ไม่สามารถที่จะแก้ไขให้กลับคืนมาได้ด้วยการซ่อมแซม ค่าเสื่อมราคานี้บางที่เรียกว่า ค่าสึกหรอ

นักศึกษาที่เรียนสำเร็จ หมายถึง นักศึกษาที่เรียนแล้วสอบได้ ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง หรือปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต ตามกำหนดเวลา ๒ ปี หรือช้ากว่ากำหนด

นักศึกษาที่ออกกลางคัน หมายถึง นักศึกษาที่สอบตกถูกให้ออกหรือถูกจำหน่ายทะเบียนออกจากวิทยาลัยก่อนสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ

นักศึกษาที่สอบตกให้ออก หมายถึง นักศึกษาที่สอบได้คะแนนระดับต่ำกว่าที่วิทยาลัยกำหนดให้ ต้องออกจากสถานศึกษา เช่น ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ๑.๕ เมื่อเรียนครบสามภาคเรียน หรือต่ำกว่า ๑.๘ เมื่อเรียนครบหกภาคเรียน ทางวิทยาลัยจึงให้ออก

นักศึกษาที่ถูกจำหน่ายทะเบียน หมายถึง นักศึกษาที่ถูกให้ออกจากวิทยาลัยด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งนอกเหนือจากระบบการวัดผล เช่น ลาออก ทำความผิด ขาดเรียน เกินกว่าที่วิทยาลัยกำหนดโดยไม่ส่งใบลาเป็นหลักฐานหรือถึงแก่กรรม เป็นต้น

ความสูญเปล่าทางการศึกษา (Educational Wastage) หมายถึง ความสูญเปล่าทางการศึกษาในรูปการ เรียนช้ากว่ากำหนด และออกกลางคัน

จำนวนปีที่นักศึกษาใช้ตามหลักสูตร (Minimum Number of Student Years Required) หมายถึง ผลคูณระหว่างจำนวนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับจำนวนปีตามหลักสูตร ตัวอย่างเช่น ในปีการศึกษา ๒๕๑๔ มีผู้ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนได้ ๔๐๐ คน สำเร็จการศึกษาในเวลา ๒ ปี ตามหลักสูตรจำนวน ๓๕๐ คน ดังนั้นจำนวน

คำนี้ ชาญเลขา, หลักการบัญชีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๒), หน้า ๔๓๕-๔๓๖.

ปีที่นักศึกษาใช้ตามหลักสูตรคือ ๓๕๐×๒ เท่ากับ ๗๐๐ ปี

จำนวนปีที่นักศึกษาใช้จริง (Actual Number of Student Years Used) หมายถึง ผลรวมของจำนวนปีที่นักศึกษาใช้จริงทุกคน จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ตัวอย่างเช่น ปีการศึกษา ๒๕๑๔ มีผู้ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนได้ ๑๐๐ คน สำเร็จการศึกษา ๕๐ คน โดยใช้เวลาดำเนินการดังนี้ สำเร็จ ๕๐ คนในเวลา ๒ ปี สำเร็จ ๒๕ คนในเวลา ๓ ปี สำเร็จ ๕ คนในเวลา ๔ ปี ดังนั้นจำนวนปีที่นักศึกษาใช้จริงเท่ากับ

$$\begin{aligned} ๕๐ \times ๒ + ๒๕ \times ๓ + ๕ \times ๔ &= ๑๐๐ + ๗๕ + ๒๐ \\ &= ๑๙๕ \quad \text{ปี} \end{aligned}$$

เรโซประสิทธิภาพ (Efficiency ratio) หมายถึง อัตราส่วนระหว่างจำนวนปีที่ควรใช้ตามหลักสูตรกับจำนวนปีที่นักศึกษาใช้จริง ถ้านักศึกษาทุกคนเรียนสำเร็จในเวลาที่กำหนด จำนวนปีที่ควรจะใช้เท่ากับจำนวนปีที่ใช้จริง จะได้เรโซประสิทธิภาพเท่ากับหนึ่ง ซึ่งแสดงว่าไม่มีความสูญเปล่าในด้านการเรียนช้ากว่ากำหนด ดังนั้นการคำนวณเรโซประสิทธิภาพจึงทำให้ทราบว่า มีการสูญเปล่าในด้านการเรียนช้ากว่ากำหนดหรือไม่

เรโซความสูญเปล่า (Wastage ratio) หมายถึง อัตราส่วนระหว่างจำนวนนักศึกษาที่ออกกลางคันกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ถ้านักศึกษาทุกคนสำเร็จการศึกษาไม่มีการออกกลางคันเลย อัตราส่วนของเรโซความสูญเปล่าจะเท่ากับศูนย์ ซึ่งแสดงว่าไม่มีความสูญเปล่าในด้านการออกกลางคัน ดังนั้นการคำนวณเรโซความสูญเปล่า จะทำให้ทราบว่ามีการสูญเปล่าในด้านการออกกลางคันหรือไม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย